

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของ นักศึกษาพยาบาล จังหวัดนนทบุรี*

Factors affecting self-efficacy in primary medical care of Nursing students in Nonthaburi

อุนเรื่อน ศรอากาศ (Aunreun Sornarkas)**

บทคัดย่อ

การวิจัยหาความสัมพันธ์เชิงทำนายนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้น ของนักศึกษาพยาบาล และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) คือ เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครนนทบุรี ปีการศึกษา 2559 ซึ่งผ่านการฝึกวิชาปฏิบัติการเวชบริบาลเบื้องต้น ที่แผนกผู้ป่วยนอก และแผนกอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน รวมระยะเวลาในการฝึก 1 เดือน ทำการเก็บข้อมูลในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามความรู้การพยาบาลเบื้องต้น แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนรู้ แบบสอบถามสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และแบบสอบถามความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างคือแรงจูงใจในการเรียนรู้ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวน ความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างได้ ร้อยละ 46.00 ($p < .001$) โดยแรงจูงใจในการเรียนรู้มีผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้น ($\beta = .59, p < .001$) ส่วนความรู้การพยาบาลเบื้องต้น ($\beta = .18, p = .05$) และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ($\beta = .04, p > .05$) ไม่มีผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

คำสำคัญ : เวชบริบาลเบื้องต้น นักศึกษาพยาบาล ความเชื่อ ความสามารถ

* เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย

To publish research results.

** วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครนนทบุรี e-mail address: aunreun@bcnnon.ac.th

Boromarajonani Collage of Nursing Changwat Nonthaburi

Abstract

This predictive correlation research aimed to describe level of beliefs self-efficacy about primary medical care of nursing students and to examine the factors affecting self-efficacy in primary medical care. The sample were 76 nursing student in final year of Boromarajonani Collage of Nursing Changwat Nonthaburi, selected by purposive sampling. Who pass nursing practicum of primary medical care in Out Patient Department and Emergency Room. The duration of training 1 month. Data were collecting in March, 2017. The tools composed of self-directed learning, environment that promotes learning, and self-efficacy in nursing practicum of primary medical care for nursing students. The data were statistical analyzed by mean, standard deviation, and standard multiple regression.

The results were as follows:

1) Self-efficacy in nursing practicum of primary medical care was rates at a moderate level.

2) Factors that affecting self-efficacy in primary medical care of nursing students were found only self-directed learning ($\beta = .59, p < .001$). Which explained variance of self-efficacy in primary medical care for nursing students 46 % ($p < .001$). However, knowledge about primary medical care ($\beta = .18, p = .05$) and environment that promotes learning ($\beta = .04, p > .05$) cannot affecting self-efficacy in primary medical care of nursing students.

Keywords: primary medical care, nursing students, beliefs, self-efficacy

บทนำ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี จัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ประกอบด้วย การศึกษาภาคทฤษฎี และการฝึกภาคปฏิบัติ เพื่อจัดให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้ และมีทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล โดยนำความรู้ภาคทฤษฎีไปปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ซึ่งการสอนภาคปฏิบัติ นั้นเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาวิชาชีพพยาบาล เน้นพัฒนาวิชาการ และปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริง (Madhavanprabhakaran, Shukri, Hayudini & Narayanan, 2013; Kaphagawani & Useh, 2013) ทำให้นักศึกษาเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Bayoumy, Shaqiqi & Bogami, 2015; Hofler, 2008) การรักษาพยาบาลเบื้องต้น ประกอบด้วย การซักประวัติ ตรวจร่างกาย วินิจฉัยโรคเบื้องต้น รักษาพยาบาลเบื้องต้น คัดกรอง ส่งต่อผู้ป่วย และบันทึกข้อมูลการรักษาพยาบาลเบื้องต้น นักศึกษาต้องเตรียมความรู้ในเนื้อหาการรักษาพยาบาลเบื้องต้นเพื่อการฝึกประสบการณ์ภาคปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการฝึกภาคปฏิบัติ ได้แก่ ความรู้ ภาวะสุขภาพ จิตใจ และสภาพแวดล้อมของแหล่งฝึก โดยความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวก และทำนายผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติการพยาบาลได้ ร้อยละ 22.50 (Yuwadee Wattananon, Vasana Jitima, and Wachira Wanasatit, 2010) จากการศึกษาของ Pantip Poorananon and Tassanee Kirkgulthorn (2011) พบว่า เกรตรายวิชาการรับรู้ต่อสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล จากการศึกษาของ Khomeiran, Yekta, Kiger and Ahmadi (2006) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาล ได้แก่ ประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติ การได้เรียนรู้ในสิ่งที่ท้าทายความสามารถ การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ความพร้อมในการเรียนรู้ การได้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจ และความรู้เชิงทฤษฎี โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติ การศึกษา ของ Mwale and Kalawa (2016) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาล ได้แก่ แรงจูงใจของนักศึกษา สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความรู้ภาคทฤษฎี และความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษา (Hakimazadeh, Ghodrati, Karamdost, Ghodrati and Mirmosavi, 2013) อาจสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย ความรู้การรักษายาบาลเบื้องต้น แรงจูงใจในการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และตัวแปรตามคือ ความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้น โดยวัดได้จากการรับรู้ในความสำเร็จจากการปฏิบัติ การเห็นประสบการณ์ของผู้อื่น การได้รับการชักจูงด้วยคำพูด และการได้รับการชักจูงด้วยการกระตุ้นทางอารมณ์

วิชาปฏิบัติการเวชบริบาลเบื้องต้น นักศึกษาจะฝึกประสบการณ์ที่แผนกอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน และแผนกผู้ป่วยนอก แผนกละ 2 สัปดาห์ ในปีการศึกษา 2558 ที่ผ่านมา พบว่า นักศึกษาเตรียมความรู้ไม่เพียงพอ ส่งผลให้นักศึกษาวินิจฉัยโรคเบื้องต้นคลาดเคลื่อนไป และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการสอนภาคปฏิบัติ พบว่า นักศึกษาให้การรักษายาบาลเบื้องต้นเกินบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในพัฒนาการเรียนการสอน และเตรียมความพร้อมนักศึกษาพยาบาลสำหรับวิชาปฏิบัติการเวชบริบาลเบื้องต้นในปีการศึกษาถัดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้น ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้น ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2559 ที่ผ่านการฝึกภาคปฏิบัติวิชาชีพปฏิบัติการเวชบริบาลเบื้องต้น จำนวน 76 ราย ทำการเก็บข้อมูล ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2559 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา พย. 1425 เวชบริบาลเบื้องต้น และสมัครใจและยินยอมเข้าร่วมโครงการ

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนกลุ่มตัวอย่างคำนวณได้จากสูตร $n \geq 50 + 8m$ ($m =$ จำนวนตัวแปรต้น) เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ ใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการทดสอบการทำนายตัวแปรต้นทั้งหมดต่อตัวแปรตาม (Tabachnick & Fidell, 2001) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มี 3 ตัวแปรต้น ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ จึงเท่ากับ 74 ราย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามความรู้การรักษายาพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับ เพศของนักศึกษา โดยให้เลือกตอบ เพศชาย/ เพศหญิง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเวชบริบาลเบื้องต้น วัดจากเกรดวิชา พย. 1425 เวชบริบาลเบื้องต้น โดยมีช่องว่างให้นักศึกษาลงผลการเรียนเป็นเกรด ตั้งแต่ C, C+, B, B+, A

2. แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับ ความพร้อมในการเรียนรู้ และการได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ เพื่อให้ นักศึกษาประเมินการรับรู้ของตนเอง มีข้อความจำนวน 14 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตั้งแต่ 1 - 4 คะแนน ดังนี้ คือ รับรู้ว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็นมากที่สุด (4 คะแนน) รับรู้ว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็นมาก (3 คะแนน) รับรู้ว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็นปานกลาง (2 คะแนน) รับรู้ว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็นน้อย (1 คะแนน)

3. แบบสอบถามสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ในการฝึกทักษะต่างๆ ในห้องปฏิบัติการพยาบาล แหล่งสำหรับค้นคว้า อุปกรณ์สำหรับการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การให้คำปรึกษาแนะนำ มีข้อความจำนวน 6 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตั้งแต่ 1 - 4 คะแนน ดังนี้ คือ รับรู้ว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็นมากที่สุด (4 คะแนน) รับรู้ว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็นมาก (3 คะแนน) รับรู้ว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็นปานกลาง (2 คะแนน) รับรู้ว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็นน้อย (1 คะแนน)

4. แบบสอบถามความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติการรักษาพยาบาลเบื้องต้น มีข้อคำถาม จำนวน 16 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตั้งแต่ 1 - 4 คะแนน ดังนี้ คือ ระบุว่าข้อความ นั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็นมากที่สุด (4 คะแนน) ระบุว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็นมาก (3 คะแนน) ระบุว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึก ความคิดเห็นปานกลาง (2 คะแนน) ระบุว่าข้อความนั้นตรงกับ ความรู้สึก ความคิดเห็นน้อย (1 คะแนน)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

เครื่องมือที่สร้างขึ้นนำมาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้วิจัยนำ 1) แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนรู้ของศึกษาพยาบาล 2) แบบสอบถามสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล และ 3) แบบสอบถามความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล ที่ได้ทำการแก้ไข เนื้อหาและภาษาที่ใช้และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ ได้ค่าดัชนีความตรง เนื้อหา Content validity index อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 เชื่อได้ว่า แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงและมีความ น่าเชื่อถือ

ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่หาความตรงเชิงเนื้อหาเรียบร้อยแล้ว มาทดสอบความเชื่อมั่นของ แบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาพยาบาล ที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมวิจัย

การวิจัยนี้ ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยของคณะกรรมการจริยธรรมวิจัย วิทยาลัยพยาบาลบรม ราชชนนี จังหวัดนนทบุรี เลขที่ 7/2559 การเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง โดยไม่ มีผลกระทบใดๆ และข้อมูลที่ได้จะถือเป็นความลับ และจะนำไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้น และจะทำลาย ข้อมูลหลังจากผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ช่วยวิจัยเข้าพบอาสาสมัครวิจัย โดยแนะนำตนเอง และสร้างสัมพันธภาพ เพื่อขออนุญาตใน การศึกษา และพิทักษ์สิทธิของอาสาสมัครวิจัยที่เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ โดยแจ้งให้ทราบวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย และขอความร่วมมือจากอาสาสมัครวิจัยพร้อมชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิในการตอบรับ หรือปฏิเสธการเข้าร่วมการ วิจัยครั้งนี้ แล้วเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย กรณีอาสาสมัครวิจัยยินดีเข้าร่วมการวิจัย ให้อ่านเอกสารการพิทักษ์ สิทธิอาสาสมัครวิจัย และเซ็นยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

2. ผู้ช่วยวิจัยอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม ให้อาสาสมัครวิจัยเข้าใจวิธีการตอบแบบสอบถามแต่ละส่วนจนอาสาสมัครวิจัยเข้าใจ จึงให้อาสาสมัครวิจัย ตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดระยะเวลาบังคับแบบสอบถามเป็นระยะเวลา 3 วัน

3. ให้เวลาอาสาสมัครวิจัยในการตอบแบบสอบถามเป็นระยะเวลา 3 วัน หรือ 72 ชั่วโมง

4. ผู้ช่วยวิจัยรวบรวมแบบสอบถามมาให้ผู้วิจัย

5. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาลงรหัส เพื่อจำแนกข้อมูลแล้วนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลความรู้การรักษายาบาลเบื้องต้น นำมาแจกแจงความถี่ ร้อยละ และข้อมูลแรงจูงใจในการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นนำมาหาค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple regression analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลความรู้การรักษายาบาลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

(n = 76)

ความรู้การรักษายาบาลเบื้องต้น	จำนวน (76)	ร้อยละ (100)
เพศ		
ชาย	6	7.90
หญิง	70	92.10
เกรดวิชา พย. 1425 เวชบริบาลเบื้องต้น		
A	8	10.50
B+	22	28.90
B	25	32.90
C+	14	18.40
C	7	9.20

กลุ่มตัวอย่าง มีแรงจูงใจในการเรียนรู้วิชาปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง, ระบุว่าสภาพแวดล้อมส่งเสริมการเรียนรู้โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง, มีความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า แรงจูงใจในการเรียนรู้อธิบายความแปรปรวนความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างได้ ร้อยละ 46.00 ($p < .001$) โดยแรงจูงใจในการเรียนรู้มีผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้น ($\beta = .59, p < .001$) ส่วนความรู้การรักษายาบาลเบื้องต้น ($\beta = .18, p = .05$) และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ($\beta = .04, p > .05$) ไม่มีผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ดังสมการ

ความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้น = $.466 + .70$ (แรงจูงใจในการเรียนรู้) - 2.12 (ความรู้การรักษายาบาลเบื้องต้น) - $.08$ (สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้)

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามตัวแปรรายด้าน ดังนี้

1. แรงจูงใจในการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่าง มีแรงจูงใจในการเรียนรู้วิชาปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นโดยรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาระดับคะแนนเฉลี่ยรายข้อแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองให้ดียิ่งขึ้น และตั้งใจเรียนเพราะต้องการรางวัลจากบุคคลในครอบครัวเป็นการตอบแทน โดยคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้น และการได้รับรางวัลเป็นสิ่งกระตุ้นอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้มีความเพียรพยายามมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Sharif and Masoumi (2005) พบว่า การฝึกภาคปฏิบัติเป็นส่วนสำคัญของการเรียนวิชาชีพยาบาล เป็นการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลให้สามารถปฏิบัติกรพยาบาลได้ โดยนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนภาคทฤษฎี มาใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติ ซึ่งการฝึกภาคปฏิบัติจะกระตุ้นให้นักศึกษาคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในการดูแลผู้รับบริการ และ Bandura (1977) กล่าวว่า บุคคลที่มีความเชื่อในความสามารถตนเอง และมีแรงจูงใจสูง จะเพียรพยายามนำไปสู่ความสำเร็จในกิจกรรม และจะควบคุมตนเองให้เกิดพฤติกรรมตามต้องการได้

2. สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่าง ระบุว่าสภาพแวดล้อมส่งเสริมการเรียนรู้โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณา ระดับคะแนนเฉลี่ยรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างระบุว่าห้องสมุดมีหนังสือที่ตรงตามความต้องการค้นคว้าของนักศึกษา และมีสื่อการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการรักษายาบาลเบื้องต้นที่เพียงพอ และน่าสนใจ อยู่ในระดับน้อย อาจอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการหนังสือที่มีเนื้อหาของวิชาเวชบริบาลเบื้องต้นครบถ้วนทุกหัวข้อในหนังสือหนึ่งเล่ม ซึ่งยังไม่มีหนังสือที่รวมเนื้อหาทั้งหมดของวิชาเวชบริบาลเบื้องต้นไว้ด้วยกัน แต่นักศึกษาต้องศึกษาจากหนังสือจำนวนหลายเล่ม เช่น ตำราการตรวจรักษาโรคทั่วไป 1 (แนวทางการตรวจโรคและการใช้ยา), ตำราการตรวจรักษาโรคทั่วไป 2 (350 โรคกับการดูแลรักษาและการป้องกัน), คู่มือตรวจร่างกายผู้ป่วยนอก,

ตำราเกสส์วิทยา, การแปลผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ ฯลฯ และสำหรับสื่อการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถค้นคว้าได้ตามความต้องการจากอินเทอร์เน็ต และ You Tube วิทยาลัยฯ จึงไม่ได้เตรียมสื่อการสอนไว้ อาจเป็นสาเหตุให้นักศึกษารับรู้ว่า สภาพแวดล้อมส่งเสริมการเรียนรู้ในข้อดังกล่าวอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับระบบการศึกษาในปัจจุบันซึ่งเป็นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนทุกคนต้องสามารถคิดแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ สื่อสารได้ และตระหนักถึงสิ่งต่างๆ ได้ทั่วโลก ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เป็นทักษะที่จำเป็น และใช้กับโลกแห่งความจริงในปัจจุบันได้ โดยการสืบค้นข้อมูลที่หลากหลายจากอินเทอร์เน็ต จะช่วยให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ (Suttiwan Tuntirojanawong, 2017)

3. ความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติวิชาชีพเบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่าง มีความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติวิชาชีพเบื้องต้นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง อาจอธิบายได้ว่า ความเชื่อ (Beliefs) เป็นความรู้สึกมั่นใจในความจริงบางอย่าง เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของบุคคลร่วมกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสิ่งแวดล้อม (Wright & Bell, 2009) สอดคล้องกับ Bandura (1977) ซึ่งเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลสามารถปรับเปลี่ยนได้ ด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา การรับรู้สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน สติปัญญา และความสามารถด้านร่างกาย ดังนั้น บุคคลสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ ด้วยการเรียนรู้ ประสบการณ์ใหม่ การรับคำแนะนำเพื่อปรับเปลี่ยนการรับรู้ ความเชื่อ การสนับสนุนช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาความสามารถ โดยแหล่งข้อมูลที่มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของบุคคล มีทั้งหมด 4 แหล่ง ซึ่งประกอบด้วย 1) ความสำเร็จจากการปฏิบัติ (Mastery experience) คือ การจัดการเรียนการสอน และประสบการณ์ตรงให้นักศึกษาได้ ฝึกทักษะ ได้สัทธิย้อนกลับจนปฏิบัติได้สำเร็จ ทำให้นักศึกษามีความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติวิชาชีพเบื้องต้นเพิ่มขึ้น 2) การเห็นประสบการณ์ของผู้อื่น (Vicarious experiences) โดยวิธีการใช้ตัวแบบ (modeling) ประกอบด้วย ตัวแบบ 2 ประเภท คือ ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง (self - modeling) คือ พฤติกรรมจากการสาธิตของผู้สอน และตัวแบบสัญลักษณ์ (symbolic modeling) ได้แก่ ภาพประกอบในหนังสือการตรวจร่างกาย และคู่มือผ่าตัดเล็ก หรือศึกษา สื่อจาก You tube เกี่ยวกับการตรวจร่างกาย และการรักษาพยาบาลเบื้องต้น นักศึกษาจึงเกิดการเรียนรู้ ทำให้มีความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติวิชาชีพเบื้องต้นเพิ่มขึ้น 3) การชักจูงด้วยคำพูด (Verbal persuasion) เป็นการพูดชมเชย ให้อกำลังใจเพื่อให้นักศึกษามีความเชื่อว่าจะสามารถปฏิบัติวิชาชีพเบื้องต้นให้ประสบความสำเร็จได้ และ 4) การชักจูงด้วยกระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional arousal) การกระตุ้นทางอารมณ์ในเชิงบวก สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เป็นกันเอง ส่งเสริมให้มีความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติวิชาชีพเบื้องต้นเพิ่มขึ้น

การสร้างความมั่นใจเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการฝึกภาคปฏิบัติ การพัฒนาความมั่นใจจะช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนวิชาชีพพยาบาลช่วยให้นักศึกษามีความสามารถและมีความมั่นใจเพิ่มขึ้น (Sharif & Masoumi, 2005) ซึ่งขณะฝึกภาคปฏิบัติ นักศึกษาจะได้เห็นการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติ และอาจารย์พยาบาลในแหล่งฝึกในสถานการณ์จริง ส่งผลให้นักศึกษามีความเชื่อในความสามารถของตน และส่งผลต่อประสิทธิภาพการฝึกภาคปฏิบัติ (Porter, Morphet, Missen & Raymond, 2013) สอดคล้องกับการศึกษาของ Manthana Pandee, Vachira Jantarach, Phonlawat Chalongs, Orawan Chukaeo & Benjaporn, Sitthitunyagum (2017) พบว่า แหล่งที่มาของการเกิดความสามารถของตนเองมากที่สุด เกิดจากประสบการณ์

ตรงของนักศึกษา รองลงมา คือ การได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น และการควบคุมสภาวะทางกายและอารมณ์ของตนเอง แต่เนื่องจากเป็นการฝึกปฏิบัติในบทบาทของการเป็นผู้ให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้นเป็น ครั้งแรก จึงอาจทำให้นักศึกษามีความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้น อยู่ในระดับ ปานกลาง

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้น

ผลการศึกษานี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเรียนรู้วิชาปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และจากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า แรงจูงใจในการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ($r = .66, p < .001$) ส่วนความรู้การักษาพยาบาลเบื้องต้น และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า แรงจูงใจในการเรียนรู้เป็นปัจจัยเดียวที่ส่งผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้น ($\beta = .59, p < .001$) ส่วนความรู้การักษาพยาบาลเบื้องต้น ($\beta = .18, p = .05$) และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ($\beta = .04, p > .05$) ไม่มีผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

อาจอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองให้ดียิ่งขึ้น และมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง เนื่องจาก มีรางวัลจากบุคคลในครอบครัวเป็นสิ่งกระตุ้น สอดคล้องกับ Sirin Runghirun (2005) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นแรงขับภายใน หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นทางจิตใจซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมและการกระทำของบุคคลเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามปรารถนา บุคคลที่มีแรงจูงใจสูงจะทำงานได้ดีและมีประสิทธิภาพ

การศึกษานี้ พบว่า ความรู้การักษาพยาบาลเบื้องต้น และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ไม่มีผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจอธิบายได้ว่า ความรู้การักษาพยาบาลเบื้องต้นเป็นผลการเรียนภาคทฤษฎีในภาคการศึกษาที่ผ่านมา ก่อนการฝึกภาคปฏิบัติ เป็นความรู้จากการทำข้อสอบ และการฝึกทักษะเวชบริบาลเบื้องต้นในห้องปฏิบัติการพยาบาล ส่วนสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ อาจอธิบายได้ว่า ในปัจจุบันการสืบค้นข้อมูลสามารถทำได้ง่ายขึ้น และมีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย กลุ่มตัวอย่างอาจให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในวิทยาลัยน้อยลง จึงส่งผลให้ตัวแปรทั้งสองตัวนี้ ไม่มีผลต่อความเชื่อความสามารถในการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ด้านการปฏิบัติการพยาบาล แหล่งฝึกภาคปฏิบัติควรเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความรู้ คำแนะนำ หรือ สาคิตการปฏิบัติเวชบริบาลเบื้องต้นแก่นักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

2) ด้านการเรียนการสอน อาจารย์พยาบาลสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในพัฒนาการเรียนการสอนนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และงานวิทยบริการสามารถนำข้อมูลไปพัฒนาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสมกับนักศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเลือกใช้สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ ในการบูรณาการกับการเรียนการสอน เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

ภาษาต่างประเทศ

- Bandura, A. (1977). **“Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change”**. *Psychological Review*, 84(2), 191-215. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
- Bayoumy, H. M. M., Shaiqi, W. A. & Bogami, N. A. (2015). **“Exploring Importance of Professional Attributes of Nursing Students as Prior Indicators of Preparedness for Successful Clinical Education”**. *International Journal of Nursing & Clinical Practice*, 2; 127.
- Hakimzadeh, R., Ghodrati, A., Karamdost, N., Ghodrati H., & Mirmosavi, J. (2013). **“Factors affecting the teaching-learning in nursing education”**. *GES Journal of education*, 174-184.
- Hofler, L. D. (2008). **“Nursing education and transition to the work environment: a synthesis of national reports”**. *Journal of Nursing Education*, 47, 5-12.
- Kaphagawani N. C. & Useh, U. (2013). **“Analysis of nursing students learning experiences in clinical practice: Literature Review”**. *Ethno Med*, 7, 181-185.
- Khomeiran, R. T., Yekta, Z. P., Kiger, A.M., & Ahmadi, F. (2006). **“Professional competence: factors described by nurses as influencing their development”**. *International Nursing Review*, 53, 66-72.
- Madhavanprabhakaran, G. K., Shukri, R. K., Hayudini, J. & Narayanan, S. K. (2013). **“Undergraduate Nursing Students’ Perception of Effectiveness Clinical Instructor: Oman”**. *International Journal of Nursing Science*, 3, 38-44.
- Manthana Pandee, Vachira Jantarach, Phonlawat Chalong, Orawan Chukaeo & Benjaporn, Sitthitunyagum. (2017). **“Exploring Thai EFL pre-service teachers’ level of self – efficacy and its source”**. *International (Humanities, Social Sciences and Arts)*. 10,4 (January – June), 190-208.
- Mwale, O. G., & Kalawa, R. (2016). **“Factors affecting acquisition of psychomotor clinical skills by student nurses and midwives in CHAM Nursing Collages in Malali: A qualitative exploratory study”**. *BioMedCenter Nursing*, 15:30-9.
- Pantip Poorananon & Tassanee Krirkgulthorn. (2011). **“Factors Predicting Nursing Student’s Competency in Evidence-Base Nursing”**. *Journal of Nursing Science Supply*, 29(2), 47-55.

- Porter, J., Morphet, J., Missen, K., & Raymond, A. (2013). “**Preparation for high-acuity clinical placement: confidence levels of final-year nursing students**”. *Advances in Medical Education and Practice*, 4, 83-89.
- Sharif, F. & Masoumi. S. (2005). “**A qualitative study of nursing student experiences of clinical practice**”. *BioMedCenter Nursing*, 4:6 doi: 10.1186/1472-6955-4-6
- Sirin Runghirun. (2012). “**Factors affecting job Competency of Professional Nurses In Community Hospital, Pathumthani Province**”. *EAU Heritage Journal: Science and Technology*, 109-120.
- Suttiwan Tuntirojanawong. (2017). “**A direction of education management in the 21st century**”. *Veridian E-Journal, Silapakorn University*. 10,2 (May – August), 2475-1486.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2001). “**Using multivariate statistic**”. Boston: Allyn and Bacon.
- Wright, L. M., & Bell, J. M. (2009). “**Beliefs and illness: A model for healing**”. Calgary, Canada: 4th Floor Press.
- Yuwadee Wattananon, Vasana Jitima & Wachira Wanasatit. (2010). “**The Relationship between Readiness Factors of Nursing Students and Practices Achievement on Normal Delivery Care**”. *Journal of Nursing Science Supply*, 28(4), 67-73.